

# Merhumyň wesýeti / satiriki hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Satiriki hekaýalar

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Merhumyň wesýeti / satiriki hekaýa MERHUMYŇ WESÝETI

Kasym ependiniň birgeňsi ynançlary bardy. Hoşniýetli kalbynda haýwanlara bolan söýgüsine giňden orun beren Kasym ependiniň öýünde süri-süri pişikdir, itler mekan tutupdy. Onuň iň halaýan zady kepderilere çörek owardyp bermekdi. Ömründe bir gezegem et iýmändi, howlusynda her jynsly jandardan saklardy.

Emma ol Garabaş atly bir iti has gowy görýärdi. Ol on dört ýyllap saklan iti bilen şeýle bir öwrenişdi welin, üm bilenem bir-birleriniň şatlygyna, gaýgysyna şarik bolup bilerdiler.

Çagasy ýok, çugasy ýok... Ol tutuş on dört ýylyny Garabaş bilen bile geçirdi. Günleriň bir günü Garabaş keselledi. Iki güne çeken hassalykdan soň ölen itiniň hasraty Kasym ependä agyr degdi. Hiç bir zat oňa teselli berip bilmedi. Tutuş ýigrimi dört sagatlap itiniň başujunda aglap oturdy. Ol bu iti howandarlyga alanda ýumruk ýalja güjüjekdi. Kasym ependi barmagyny süýde batyryp emjek emdiren ýaly itini emdirerdi. Soňlugy bilen Garabaş goç ýaly iri, owadan, adamlardanam düşbi jandar bolup ýetişdi.

Kasym ependi Garabaşa bolan iň soňky söýgüsini-de berjaý etmekçi boldy. Gözlerini ýaşa dolduryp, itini göýä adamyň meýdidir öýtmän, ýyly suw bilen sabynlap ýuwdy. Oňa aýratyn tabyt hem ýasatdy. Soňra özüni hiç kimiň tanamaýan bir raýonyna atdy.

Ol göçüp baran ýerindäki goňşy-golamyna, raýonyň häkimine, ymamyna çagasynyň ýogalandygyny aýtdy.

Dabaraly ýas çäresi gurnalyp, Garabaş soňky ýoluna ugradyldy. Kasym ependi bu zatlar üçin pul gaýgyrjak adam dälidi.

Gölegçilere, dogadilegçilere, ymama para-peşgeş barsyny eçilibildi. Tabyt metjidiň howlusynda jynaza okalýan daşyň üstüne goýuldy. Jynaza namazy okalyp gutarlandan soň,

gonamçylyga gitdiler.

Ynha, hemme bulam-bujarlygam şol ýerde başlady. Oýun etmegi halaýan Garabaş iň soňky oýnuny-da şol ýerde oýnady. Mollalar gabyryň daşyna hümerlenşip duran märekäniň içinde bir ýandan gözleri ýaşly Kasym endä teselli berip durkalar, bir ýandanam aldygyna dogra okaýardylar. Iki gölegçi tabydy göterip çukura girenlerinde täsin bir zada gözleri düşdi. Tabyt tagtasynyň ýarygyndan daşyna iki garyş uzynlygynda bir itiň guýrugy sallanyp durdy. Ýüregi agyzlaryna gelen gölegçileriň ikisi-de gorkularyna tabydy ellerinden gaçyrdylar. Hemmeler duran-duran ýerinde doňup galdy. Kasym endi bolan işi ýuwmarlajak bolup, "Balajygym guýruklyjady!" diýen boldy, ýöne adam çagasynyň iki garyş uzynlygynda guýrugynyň boljagyna hiç kim ynanmady. Tabydy açdylar, içinden Garabaşyň maslygy çykdy. Adamlar Kasym endiniň ýakasyndan ebşitläp kazynyň garşysyna çykardylar.

Iti jaýlamaga gatnaşan ymamdan, gölegçilerden ähli bolan zatlary diňläň kazy Kasym endä:

– Bir iti näme üçin adam ýaly depin etjek bolýarsyň? Bu dinimiziň düzgünine ters dälmi näme? – diýdi.

Kasym endi:

– Ah, kazy jenaplary – diýdi. – Garabaşyň niçiksi jandardygyny, onuň neneňsi ukyp-emelleriniň bardygyny bir bilsediňiz, meni günäkär hasaplamazdyňyz.

– Itiňem bir emel-ukyby bolarmy, ony gonamçylykda neçüýn depin etdirmekçi bolduň?

– Owaly bilen wepalydy... El ýaly süňk böleginiň ömürboýy hormatyny saklardy. Hiç kime erbetlik etmezdi. Gaýduwsyzdy, owadandy.

– Bul aýdýanlaň sebäp bolup bilmez.

Kyn ýagdaýda galan Kasym endi öz edýän ýagşy işlerini hamala Garabaş edýän ýaly gürrüň bermäge başlady:

– Haýyr-sahawatçydy. Malynyň zekadyny bererdi. Pitresini bererdi. Garyp-gasarlaryň göwnünden turardy.

– Bular ýaly zat bolup bilmez...

– Hatda ölmänkä bir çeşme hem çekdiripdi. Mugtuna suw içilýän ýer hem gurdurypdy, medresä iki haly sowgat edipdi.

Kazy:

– Sen dälirediňmi? – diýdi. – Heý-de it bular ýaly işleri edip bilermi?

Agyr derde galan Kasym ependi:

– Item bolsa, siz onuň nähili itdigini bileňzok. Hatda ölmezden öň maňa bir wesýet edipdi.. – diýdi.

Gahar-gazaba atlanan kazy:

– Heý, samsyk, sen her kimi özüň ýaly serseri hasap edýäňmi? Item bir wesýet edermi? – diýip gygyrdy.

Şol wagt Kasym ependi:

– Kazy jenaplary, ynanyň wesýet etdi. Malynyň garyp-gasarlara paýlanylmagyny aýdypdy... – diýdi. Kasym ependi guşagynyň arasyndan gapjyk çykardy: – Hatda şu baş ýüz altyny kazy jenaplaryna gowşurylmagyny wesýet edipdi.

Kazy ependiniň gözleri ýaşa doldy:

– Alla rehmet etsin – diýdi. – Aýdyber, Kasym ependi, aýdyber. Merhum başga nämeleri aýdypdy?.. Hemmesini birme-bir aýt... Merhumyň wesýetini berjaý edeliň. Ullakan sogaby bardyr.

Eziz NESIN,  
türk ýazyjysy.

Terjime eden: © Has TÜRKMEN Satiriki hekaýalar